

PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua
oral per als alumnes de secundària

DOSSIER DELS ALUMNES

PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua oral
per als alumnes de secundària

Elisabeth Dòria Bozzo
M. José Sánchez Merino

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics
Departament d'Ensenyament

Gener de 2014

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

	pàg
Pere Calders, fets i paraules	7
Bloc 0: Què en sabem, de Pere Calders?	9
Bloc 1: Entrevista imaginària a Pere Calders	23
Bloc 2: Dramatitzem un conte de Pere Calders	33
Bloc 3: Informatiu Pere Calders	49
Annexos	59
Annex 1: Biografia de Pere Calders	60
Annex 2: Característiques de l'obra de Pere Calders	63
Annex 3: Coses de la Providència	65
Annex 4: Contes breus	71

PERE CALDERS, FETS I PARAULES

Una proposta didàctica de llengua oral per als alumnes de secundària

PRESENTACIÓ

Aquest material proposa la realització d'un programa de ràdio a partir del coneixement de l'obra i la vida de Pere Calders. Aquest treball té les parts següents:

- **Què en sabem, de Pere Calders?** Serveix per conèixer la biografia i l'obra de Pere Calders. Aquesta informació l'obtindrem a partir de la lectura d'alguns textos literaris i autobiogràfics, i a partir de programes de televisió que tracten sobre la figura de Pere Calders.
- L'enregistrament d'un programa de ràdio anomenat **Pere Calders, fets i paraules**, que consta de tres parts:
 - Tasca 1: Entrevista imaginària a Pere Calders
 - Tasca 2: Lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders
 - Tasca 3: Informatiu Pere Calders

OBJECTIUS

Pere Calders és un dels escriptors més importants de la literatura catalana. Amb aquest treball us volem fer conèixer per què se'l considera un gran escriptor i quins van ser els fets més importants de la seva agitada vida. D'altra banda, us proposem que reflexioneu sobre com les circumstàncies històriques i personals d'un escriptor poden influir en la seva obra. També hauréu de fer de periodistes i locutors de ràdio, i aprendre a produir un programa radiofònic.

QUÈ EN SABEM, DE PERE CALDERS?

PRESENTACIÓ

Segur que heu sentit a parlar de Pere Calders i, fins i tot, és molt possible que hàgiu llegit alguns dels seus contes.

En aquesta primera part de ***Pere Calders, fets i paraules*** us volem ajudar a recuperar aquests coneixements que ja teniu de l'autor i de la seva època, i també ampliar-los per facilitar-vos les tasques que haureu de fer després per elaborar el vostre programa de ràdio.

Obtindrem la informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders a partir de la lectura dels seus textos literaris i autobiogràfics, i de programes de televisió que tracten sobre la seva figura.

OBJECTIUS

- Recuperar el que ja sabem sobre la vida i l'obra de Pere Calders.
- Conèixer la biografia de Pere Calders i els fets històrics més importants que van influir en la seva vida.
- Preparar els coneixements sobre Pere Calders que es necessiten per elaborar els programes de ràdio.

ACTIVITATS

1 Mireu aquestes presentacions i contesteu les preguntes:

Què en sabem, de Pere Calders? <http://photopeach.com/album/71k1xq>

Qui sóc? <http://photopeach.com/album/4rjuio?ref=more>

- Qui és Pere Calders?
- En quina època va viure?
- Podeu dir quines ocupacions va tenir al llarg de la seva vida?
- Sabeu per quina activitat és més conegut?
- En quin gènere literari destaca?

2 De ben segur que alguna vegada vosaltres també heu escrit textos semblants:

- Creieu que escriure aquest tipus de text és fàcil o difícil? Per què?
- Recordeu alguna de les històries que heu escrit?
- En podríeu explicar breument l'argument?

3 Llegiu aquest text de Pere Calders i contesteu les preguntes que trobareu a continuació:

A mi em va passar una cosa. Jo allà treballava a la mateixa casa d'aquí, va haver-hi una oportunitat de tornar a Barcelona i la vaig aprofitar.¹

- Per què us sembla que va haver de marxar de Catalunya?
- Com es diuen les persones que han d'abandonar el lloc on viuen per anar a un altre lloc on puguin trobar feina?
- Coneixeu algú que ho hagi hagut de fer?
- Com es diuen les persones que han d'anar-se'n del seu país per motius polítics?

4 Llegiu aquest fragment d'un conte de Pere Calders i digueu com us sembla que eren els textos que escrivia.

Un matí, en llevar-me, vaig veure que en el menjador de casa meva havia nascut un arbre. Però no us penseu: es tractava d'un arbre de debò. Amb arrels que es clavaven a les rajoles i unes branques que es premien contra el sostre.²

5 Tenint en compte que és un dels escriptors més destacats de la literatura catalana i l'època en què va viure, quins aspectes de la seva vida voldríeu conèixer?

¹ Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 20.

² Calders, Pere (2007): "L'arbre domèstic" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 181.

- 6 A partir del que ja sabeu i del que suposeu sobre Pere Calders, ompliu la taula següent.

	VERITAT	FALS
Pere Calders va néixer el 1912 a Barcelona.	X	
Pere Calders va estudiar en una escola catalanista.		
Quan anava a l'escola, a Pere Calders no li agradaven gens les classes de llengua catalana.		
De jove, Pere Calders va estudiar medicina.		
Pere Calders va treballar com a dibuixant, grafista i escriptor.		
Pere Calders va anar-se'n de Catalunya per no participar en la guerra.		
Pere Calders es va exiliar a Suïssa.		
Pere Calders va escriure sempre en català.		
Pere Calders va tornar a Barcelona al cap de tres mesos d'haver marxat de Catalunya.		
Pere Calders va adquirir molta popularitat gràcies al grup de teatre Dagoll Dagom, que va adaptar alguns dels seus contes en una obra de teatre.		

- 7 Llegiu la biografia de Pere Calders que trobareu a l'annex 1 (*Biografia de Pere Calders*) i comproveu si heu respost correctament l'activitat anterior. També podeu consultar els apartats sobre la biografia de Pere Calders de la web <http://www.salescalderstisner.cat/autors/pere-calders/biografia>

- 8 Ara, a partir de la informació que apareix a la pàgina web que heu consultat i del que ja sabeu de la biografia de l'autor, classifiqueu els textos que apareixen a continuació segons les diferents etapes de la vida de Pere Calders.

Etapes de la vida de Pere Calders	Textos
Infància i joventut	
La Guerra Civil	B
Camí de l'exili	
Anys d'exili a Mèxic	
Retorn a Catalunya	

- A. *Quins records tinc de l'escola? Excel·lents, hi anàvem de gust. Tot es feia en català.*³
- B. *Bé, sí vaig fer la guerra... Però no la vaig fer a les trinxeres, amb un fusell... A mi, com a dibuixant, em van adscriure de cartògraf, a una divisió. [...] Sí, no hi ha dubte que el lloc que jo ocupava era un lloc privilegiat. T'he dit que vaig ser present a la batalla de Terol. Allà veia xicots que estaven a les trinxeres, que passaven fred (en van morir molts, de fred) i d'altres calamitats i en canvi jo vaig dormir sempre sota cobert i m'ho vaig passar fins a cert punt, bé.*⁴
- C. *Hi havia una assignatura permanent, hi donaven molta importància, que és la de redacció, i ens feien fer uns exercicis de redacció amb regularitat; a mi m'agradava molt fer-los i jugar-hi.*⁵
- D. *Vaig estar cinc dies, en finalitzar la guerra, al camp de concentració de Prats de Molló, d'on em vaig escapar per acollir-me al refugi d'intel·lectuals que hi havia a Toulouse. D'allí, vaig passar a Roissy-en-Brie, prop de París [...]. D'allí me'n vaig anar a Mèxic, en una de les primeres expedicions de refugiats admesos pel govern d'aquell país. A Mèxic, en els primers moments, em va ajudar molt en Josep Carner, fent-me més lleus les dificultats d'adaptació i procurant-me la primera feina que vaig tenir.*⁶
- E. *No sé de ningú de nosaltres que visqués de la literatura a Amèrica. Ningú dels qui van ser companys meus a Mèxic. I, pel que sé, tampoc ningú del grup que va anar a parar a Santiago de Xile.*⁷
- F. *Caminem amb el cap cot, en silenci, amb el pensament ple de totes les coses que deixem darrera nostre. Quatre anys abans, en una excursió de vacances, jo havia recorregut aquest mateix indret amb una colla d'amics; era una de les èpoques millors de la meua vida i em sentia plenament feliç.*⁸
- G. *Em veig obligat a fugir de tot el que estimo i tinc tanta ràbia i tanta pena que ploro amb els ulls ben secs i no em doldria gens morir-me. [...] No podria explicar aquesta desolació que ens envolta; tots estem una mica malalts per les nits passades al ras en aquestes muntanyes de neus eternes. Hi ha caravanes de ferits mal curats i amb la carn gangrenada, que s'aguanten drets i caminen perquè els sosté l'obsessió de fugir.*⁹
- H. *Jo dec ser de les persones que van sortir del país l'any trenta-nou que més poc es van integrar a una nova pàtria. D'altres persones, en canvi, si no s'hi van integrar del tot, almenys s'ho van prendre d'una altra manera i ara gairebé estan contents d'haver pogut adquirir unes experiències que, si no haguessin sortit d'aquí, no haurien pas tingut. Jo... Mira, en el cas concret de Mèxic, t'haig de dir que és interessantíssim*

3 Busquets, Lluís (1982): "Pere Calders, contista, burleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

4 Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 25-26.

5 Busquets, Lluís (1982): "Pere Calders, contista, burleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

6 Carta de Pere Calders a Joan Triadú de 23 de gener de 1953 dins Calders, Pere i Triadú, Joan (2009): *Estimat amic. Cartes. Textos*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 23.

7 <http://focdencenalls.blogspot.com/2012/06/pere-calders-sabia-que-amb-la.html> [consulta juny de 2013]. Transcripció de l'entrevista signada per S.C.P i publicada a la revista *El Maresme*, núm. 190, nov. 1981.

8 Calders, Pere: "Pàgines de l'exili. Prats de Molló" dins *Revista dels Catalans d'Amèrica*, núm. 2, novembre 1939, p. 69-75.

9 Calders, Pere: "Pàgines de l'exili. Prats de Molló" dins *Revista dels Catalans d'Amèrica*, núm. 2, novembre 1939, p. 69-75.

per anar-ho a veure i potser per estudiar-lo tot viatjant-hi perquè és un dels països que potser té més caràcter de tot Amèrica o potser del món. Ara, per viure-hi... A mi, personalment no m'agrada [...]. T'haig de confessar que hi va haver un moment que vaig sentir angúnia que els meus fills es comprometessin amb mexicans, que era el que passava amb altres companys de l'exili... Aleshores això sí que és irreversible, eh? El xicot o la noia que passa dels quinze anys, el país se'ls queda.¹⁰

- I. Els qui vivíem a la capital, havíem format una mena de poble, una mena de petita ciutat dins una gran ciutat. Ens passàvem els dies parlant en català, jo treballava en una empresa on hi havia molts catalans, a casa tots érem catalans... De manera que només parlàvem castellà al carrer... Això era una mena d'aïllament... Jo, sí, només vivia de cara a Catalunya. A mi em va fer l'efecte, quan vaig arribar a Mèxic, que m'hi estaria, com a màxim i considerant-ho d'una manera pessimista, cinc anys... I m'hi vaig estar vint-i-tres!¹¹
- J. Vivim ara, jo i els meus, una crisi d'enyorament fortíssima. M'adono que no seré a temps, si no prenc una decisió immediata, de realitzar el desig que els meus fills s'eduquin a Catalunya. [...] Si jo sabés que podria trobar feina per mantenir decorosament la meua família, no m'hi pensaria gens. [...] El cert és que, després de vint anys, no hem aconseguit adaptar-nos a un país que ha estat ben generós amb tots nosaltres.¹²
- K. Tanmateix, ara ja puc concretar: estic contentíssim d'haver tornat. Si alguna cosa em dol (una petita recança de la qual no en puc fer retret) és de no haver tornat abans. No dubtaria gens d'aconsellar als amics que donin per acabada l'etapa de l'exili, perquè aquí és on fan falta tots els esforços i on la plenitud de viure té un sentit més gran, vull dir: un sentit més profund per als qui senten Catalunya i la necessitat de salvar-la per damunt de tot.¹³
- L. Ja m'agradava escriure, però tenia la sensació que no en viuria. Per això em calia aprendre un ofici. Em vaig decidir pel dibuix, especialment en la branca tècnica, del qual sempre he viscut. [...] El primer sou? Devia cobrar-lo als quinze o setze anys.¹⁴

¹⁰ Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 18.

¹¹ Torres, Estanislau (1973): *Els escriptors catalans parlen*. Editorial Nova Terra, p. 19.

¹² Carta de Pere Calders a Joan Triadú de 8 d'octubre de 1959 dins Calders, Pere i Triadú, Joan (2009): *Estimat amic. Cartes. Textos*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 96.

¹³ Carta de Pere Calders a Agustí Cabruja de 5 de setembre de 1964, citada per Jaume Aulet a "El retorn de l'exili". Pere Calders enmig del panorama literari dels anys seixanta" (p. 109-127), dins *Pere Calders i el seu temps*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003, p. 111.

¹⁴ Busquets, Lluís ((1982): "Pere Calders, contista, burlleta i divertit" dins *Plomes catalanes contemporànies*. Edicions del Mall.

9 A partir de les activitats anteriors, escriuiu una relació dels fets més importants de cada un dels apartats de la biografia de Pere Calders.

Aquest resum de la biografia de Pere Calders us servirà per preparar l'entrevista de la Tasca 1 (entrevista imaginària a Pere Calders).

■ **Infància i joventut**

- Neix a Barcelona el 1912.
- ...

■ **La Guerra Civil**

■ **Camí de l'exili**

■ **Anys d'exili a Mèxic**

■ **Retorn a Catalunya**

10 Llegiu aquestes expressions i assenyaieu les que us sembla que coneixeu:

1. SENTIT DE L'HUMOR

2. TRAGÈDIA

3. IRONIA

4. ATZAR

5. ABSURD

6. FANTASIA

7. FENOMEN INEXPLICABLE

8. INCONGRUENT

9. TENDRESA

10. INNOCÈNCIA

11. CONTRAST D'IDEES

12. HUMOR ÀCID

11 Ara llegiu aquestes definicions i relacioneu-les amb les paraules anteriors:

- Forma d'humor que consisteix a dir alguna cosa amb una expressió o un to que indueix a entendre el contrari d'allò que aparentment es diu.
- Facultat de descobrir i expressar elements còmics o absurdament incongruents en idees, situacions, esdeveniments, actes...
- Condició de qui no ha fet el mal, de qui ignora el mal.
- Facultat de formar imatges mentals o representacions dels objectes no presents, d'imaginar combinacions que no proporciona la realitat.
- Fet que no es pot justificar, estrany, misteriós, que és contrari a la raó i al sentit comú.
- Oposició de pensaments en posar-los un al costat de l'altre.
- Facultat de descobrir i expressar cruelment elements còmics.
- Que no té lògica, inadequat.
- Casualitat.
- Desgràcia, situació de misèria.

Compareu les vostres definicions amb les d'un company o companya. Si no coincideixen, intenteu arribar a un acord sobre quina és la resposta correcta. A continuació, comproveu el resultat amb l'ajuda del vostre professor.

12 A continuació trobareu textos de contes de Pere Calders. Quines de les paraules de l'exercici 10 faríeu servir per etiquetar cada un d'aquests textos?

En podeu fer servir més d'una i també en podeu afegir d'altres si ho considereu convenient.

1. SENTIT DE L'HUMOR

2. TRAGÈDIA

3. IRONIA

4. ATZAR

5. ABSURD

6. FANTASIA

7. FENOMEN INEXPLICABLE

8. INCONGRUENT

9. TENDRESA

10. INNOCÈNCIA

11. CONTRAST D'IDEES

12. HUMOR ÀCID

F R A G M E N T S

Text 1

Vaig rebre un imprès a mitjan setembre, i a primers d'octubre em van venir a veure dos inspectors joves, un xicot i una noia.

Els va bastar poca conversa per dir-me que jo era un fantasma, i que no m'espantés, perquè no era pas sol. M'explicaren que nous mètodes estadístics posaven al descobert una gran quantitat de casos d'aquest peculiar estat civil.¹⁵

ETIQUETES: **fenomen inexplicable, absurd, ironia.**

Text 2

Si hagués estat possible d'investigar el fenomen des del seu origen, s'hauria vist que tot va començar amb una vaga dels panys i dels interruptors. Les portes no s'obrien o no es tancaven, ocasionant alarmes que preniën de seguida unes proporcions difícils de controlar.¹⁶

ETIQUETES:

Text 3

El nen Sala va tenir un disgust de mort. Li semblava que no trobaria la manera de portar més endavant la seva vida, que sense el gos tota la cosa era fada i sense objecte. Passat el moment de les llàgrimes, el problema que se li va presentar era el de donar un destí honorable a la quantitat d'afecte que l'absència del "Turc" [un gos] deixava vacant. Va provar de mirar-se amb altres ulls el canari de la seva tia, però podien fer-se tan poques combinacions realment divertides amb l'ocell que va veure de seguida que no passarien mai d'una superficial coïnxença.¹⁷

ETIQUETES:

Text 4

Un dia, quan més felices ens les prometíem, ens van comunicar que estava a punt d'acabar-se el món. Fou un gros trasbals, perquè, a desgrat de les advertències de diverses doctrines i del to categòric d'algunes profecies, ens va agafar de sorpresa. Les reaccions foren de tota mena. A la tia Madrona, per exemple, va donar-li per acaparar arròs i llegums i el senyor Andreu (veí del segon tercera) va matar el gat d'un cop al clatell, tot dient que volia estalviar-li el sofriment moral.¹⁸

ETIQUETES:

Text 5

Una vegada em van preguntar quina flor m'agradava més i em vaig quedar indecís: com a flor no ho sé, però com a dona tu, Rosa, que has compartit amb mi l'aventura dels somnis.¹⁹

ETIQUETES:

¹⁵ Calders, Pere (2007): "Tot esperit" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 576.

¹⁶ Calders, Pere (2007): "La rebel·lió de les coses" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 587.

¹⁷ Calders, Pere (2007): "Raspall" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 235.

¹⁸ Calders, Pere (2007): "Assaig general" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 636.

¹⁹ Calders, Pere (2007): Dedicatòria a "Tot s'aprofita" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 620.

Text 6

El senyor Passans i Rodaví, industrial de mitjana importància, però Déu n'hi do, va anar a casa del notari amb un esquema de testament sota el braç. [...]

El notari va llegir-ho en veu alta, mentre un ajudant ho apuntava, per després passar-ho en net i donar-hi validesa.

—És tot, senyor Passans?

—Sí. Només que al final, vull posar-hi una clàusula secreta que digui: “Totes les disposicions contingudes en aquest document quedaran sense efecte en el cas que em passi alguna desgràcia”.

—Què vol dir? —preguntà el notari.

—És claríssim. Vull dir que, si em moro, res de res.²⁰

ETIQUETES:

Text 7

Un nen em va preguntar una vegada:

—De què serveixen les estrelles?

—I el que són les coses: em va deixar perplex. Amb els nens, en el mal sentit de la paraula, no s'hi pot jugar. Tenim l'obligació d'anar-los formant i orientar-los, no els podem fer passar amb raons. Però ens posen en cada compromís!

—Mira, —vaig dir-li—, fan bonic. Un cel estrellat no té preu.²¹

ETIQUETES:

C O N T E S B R E U S

Balanç

Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar-li una cama i caigué al pou.

Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres), de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.²²

ETIQUETES:

L'express

Ningú no solia dir-li a quina hora passaria el tren. El veien tan carregat de maletes, que els feia pena explicar-li que allí no hi havien hagut mai ni vies ni estació.²³

ETIQUETES:

La planeta

La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.

Després de la fallada, el client va reclamar iradament per què no havia tret.

—Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera.

—Cap!

²⁰ Calders, Pere (2007): “Últimes voluntats” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 642.

²¹ Calders, Pere (2007): “Pedagogia aplicada” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 732.

²² Calders, Pere (2007): “Balanç” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 611.

²³ Calders, Pere (2007): “L'express” dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 612.

—I doncs? Com volíeu treure?

—Vós em vau dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!

Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.²⁴

ETIQUETES:

Els bons costums

El cavall, desorientat per una malapta estirada de la brida, va fer un bot i el cavaller caigué en mala posició. El genet es va trencar una cama i el cavall, convençut que complia un deure pietós, va rematar-lo amb una forta guitza a la nuca.²⁵

ETIQUETES:

Per si algú m'escolta

Un dia, només per provar què passava, amb un esperit arrauxat d'aventura, vaig travessar un carrer amb un semàfor en vermell. No ho aconsellaria pas a ningú! No tan sols em van atropellar dos vehicles alhora, sinó que vaig haver d'aguantar uns insults d'aquells que deixen tota la família en entredit.

Ara, amb la lliçó apresada, condueixo la cadira de rodes amb un respecte absolut a les regles del trànsit.²⁶

ETIQUETES:

13

A partir de l'annex 2 (*Característiques de l'obra de Pere Calders*) i de les activitats anteriors, per parelles, feu un decàleg de les característiques més importants de l'obra de Pere Calders.

Aquest resum de les característiques us servirà per preparar l'entrevista de la Tasca 1 (entrevista imaginària a Pere Calders).

Exemple

1. Va escriure contes, novel·les i articles periodístics.

²⁴ Calders, Pere (2007): "La planeta" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 820.

²⁵ Calders, Pere (2007): "Els bons costums" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 821.

²⁶ Calders, Pere (2007): "Per si algú m'escolta" dins *Tots els contes*. Edicions 62, p. 983.

- 14** Mireu aquest vídeo, [El meu avi: Pere Calders l'home dibuixant](#), que parla de la vida i obra de Pere Calders.

Fixeu-vos en la informació que dóna i preneu notes de:

El lloc on va néixer	Barcelona, el 1912.
Els estudis	
La feina	
La família	
Els amics	
Les aficions	
Els llocs on va viure	
La manera de ser	
La manera d'escriure	
La llengua, el tipus de llenguatge i l'estil dels contes	
Els protagonistes dels contes	
Les publicacions i els premis literaris	

Per parelles, compareu les vostres respostes i completeu, si s'escau, la informació.

15

Com a síntesi d'aquesta part, *Què en sabem, de Pere Calders?*, us proposem que entre tots construïu un mural virtual sobre l'escriptor.²⁷

Primer, entre tots heu de fer una llista de la informació que cregueu que ha d'aparèixer. Per exemple:

- Sobre la seva vida:
 - Etapes (infància, joventut...), oficis...
- Sobre la seva personalitat:
 - Aficions, maneres de ser.
- Sobre l'obra:
 - Quin tipus d'obra va escriure, com són els personatges, els ambients, el tipus de llenguatge...

Un cop elaborada la llista, s'han de repartir per parelles els aspectes que s'han de representar en el mural. Cada parella ha de triar un element (carta, fotografia, obra gràfica...) en relació al tema i ha d'elaborar un text breu per acompanyar-lo. Podeu trobar material al Fons Personal Pere Calders de la Universitat Autònoma de Barcelona, però també podeu utilitzar altres fonts.

²⁷ Podeu utilitzar l'aplicació en línia [Wallwisher](http://wallwisher.com). Trobareu un tutorial a http://issuu.com/asola233/docs/tutorial_multimedia/12?e=2727824/4293707 [consulta setembre de 2013].

ENTREVISTA IMAGINÀRIA A PERE CALDERS

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en la realització i l'enregistrament d'una entrevista que formarà part del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*, que produïrem entre tots.

Primer farem activitats per aprendre com es fa una entrevista i després, en grup, creareu la vostra entrevista imaginària a Pere Calders.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer les característiques que ha de tenir una bona entrevista radiofònica.
- Preparar i produir una entrevista radiofònica imaginària a Pere Calders, a partir del que heu après sobre la vida i obra de Pere Calders a *Què en sabem, de Pere Calders?*

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin les entrevistes que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb les taules que trobareu a la pàgina 31. Tot i que aquestes taules les tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que les conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

Valoració de l'entrevistador	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de l'entrevistat	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de les parts de l'entrevista	Sí	No
Conté l'entradeta (presentació breu de l'entrevistat).		
Conté diferents tipus de preguntes (directes-indirectes, obertes-tancades, hipotètiques, personalitzades...).		
Conté una cloenda o tancament.		
Es diferencien les 3 parts de l'entrevista (entradeta, cos i tancament).		
Coherència (desenvolupament de les preguntes i de les respostes de manera encadenada).		

Valoració d'altres elements del programa de ràdio	Sí	No
Sintonia (música o un altre so d'inici del programa).		
Careta (text d'inici amb informació sobre el programa).		
Falca (text que interromp el programa amb informacions publicitàries o d'altres tipus).		
Cops d'efecte (musicals).		

ACTIVITATS

1 Consulteu la pàgina [Què és l'entrevista periodística?](#) i contesteu les preguntes següents:

- Dels tres tipus d'entrevistes segons l'objectiu que hi apareixen, quina creieu que és més adequada per a l'entrevista del programa de ràdio sobre Pere Calders?
- I segons la modalitat?
- Classifiqueu les frases que apareixen en l'apartat de recomanacions d'aquesta pàgina web segons si es refereixen al contingut de les preguntes o a l'actitud de l'entrevistador o l'entrevistadora. De quines n'hi ha més?

Després de contestar les preguntes poseu en comú oralment quines creieu que haurien de ser les característiques d'un bon entrevistador o entrevistadora.

Contingut de les preguntes

- **Formuleu primer les preguntes més senzilles.**

Actitud de l'entrevistador o l'entrevistadora

- **Mireu atentament l'entrevistat.**

- 2** Penseu ara en un personatge que destaquí en alguna activitat esportiva o cultural que us agradaria entrevistar.
Penseu quines preguntes li faríeu i classifiqueu-les.

Ha estat protagonista d'un esdeveniment sorprenent i voleu saber què ha passat (concreteu quin és l'esdeveniment).

Voleu conèixer millor la seva vida i la seva carrera professional.

- 3 Escolteu ara [Les entrevistes de Catalunya al dia](#) o escolteu l'arxiu d'àudio *Les entrevistes de Catalunya al dia* que trobareu a l'annex 5 i contesteu aquestes preguntes:

	SÍ	NO	OBSERVACIONS
És una entrevista informal?		X	
El periodista ha obtingut informació important de l'entrevistada?			
L'entrevista està planificada i organitzada?			
L'entrevista tracta temes molt diversos, sense cap relació entre ells?			
L'objectiu de l'entrevista és conèixer millor la personalitat de l'entrevistada?			
L'objectiu de l'entrevista és donar informació sobre fets d'actualitat?			
Les respostes de l'entrevistada s'ajusten a les preguntes?			
Les preguntes i les respostes progressen de manera encadenada?			
Han aparegut les tres parts d'una entrevista?			
L'entrevista ha acabat de manera cordial?			
L'entrevistada ha manifestat en algun moment incomoditat o desacord amb les preguntes del periodista?			
El periodista deixa prou temps perquè l'entrevistada pensi les respostes?			
L'entrevistada ha hagut de demanar aclariments?			
El periodista ha transmès emoció?			
L'entrevistada ha mostrat interès i motivació per respondre?			

- 4 Aquests són alguns dels elements que formen part d'un programa de ràdio:

- **Sintonia:** música o altre so d'inici que permet a l'oient identificar quin programa està escoltant. Sol ser curt.
- **Careta:** text d'inici, que sol ser fix. Es dona en totes les emissions d'aquell programa. Inclou els crèdits o títols fixos: nom del programa, del presentador, emissora, introducció al tema, presentació de les intencions...
- **Entradeta:** intervenció breu (mig foli escrit) en què el locutor presenta el programa o secció que ve a continuació.
- **Seccions:** parts diferenciades en què es pot dividir un programa.
- **Falca:** fragment sonor curt, dramatitzat o no, que s'utilitza amb fins publicitaris o bé per fer més àgil un programa.
- **Cops d'efecte:** efectes musicals molt dramàtics que donen força a un moment, situació, personatge, titular...

Quins són els que apareixen a l'entrevista que has escoltat en l'exercici anterior?

ELEMENT	SÍ	NO	OBSERVACIONS
Sintonia			
Careta			
Entradeta		X	
Seccions			
Falca			
Cops d'efecte			

5 Aquestes són algunes de les respostes que Pere Calders va donar en el programa *Identitats. Pere Calders*, de TV3.

- Quines creieu que podrien ser les preguntes?
- Com us imagineu la presentació?
- I el comiat de l'entrevista?

1. Sí, mira, era una família d'origen pagès, de part de pare i mare, però d'aquella generació que ja es va traslladar a la ciutat. El meu pare i la meva mare, al casar-se, van anar a viure a Barcelona. I aquí he nascut jo.
2. Sí, al Vallès, és una masia que encara existeix, que agafa tres termes: Polinyà, Sentmenat i Sabadell. Bastant extensa de terra.
3. Ah, sí. Aquesta és l'obra que van estrenar al Romea, sí. Sí, sí, és una sorpresa, realment.
4. Sí, nou anys, tenia, sí, sí. Una mica per tot això que t'he explicat. El fet de viure tant temps a pagès i molt separat de poblacions on no hi hagués escola va fer que la meva mare em va ensenyar a llegir. Vaig anar a l'escola ja de gran però sabia llegir i sabia una mica de fer lletres, vaja.
5. Doncs mira, ara vist a distància... era realment molt interessant i, en aquella època, molt moderna i amb una inquietud pedagògica molt avançada pel seu temps. Va ser un patronat de pares de la classe mitjana, més aviat modesta que per fer aquesta escola van poder reunir un fons... I aleshores van agafar un pedagog, el Sr. Josep Parunella, un arquitecte i dues o tres persones més i les van enviar a fer un viatge per Europa, sobretot Suïssa i Itàlia, per veure quins eren els mètodes d'ensenyament que en aquells moments tenien més valor.

Mireu i escolteu l'entrevista del programa [Identitats. Pere Calders](#) des del 00:00 al 08:00 i comproveu si les vostres respostes s'assemblen a les de l'entrevista.

ENTREVISTA IMAGINÀRIA A PERE CALDERS

Aquesta entrevista forma part del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*, en el qual, com ja sabeu, a més hi haurà també la lectura dramatitzada d'un conte de Pere Calders i un informatiu a partir de contes seus.

Per tant, quan feu l'enregistrament de l'entrevista heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Comencem per l'entrevista:

Es tracta de fer una entrevista imaginària a Pere Calders. Un alumne farà de periodista i un altre de Pere Calders. Heu de fer grups i repartir-vos les feines següents:

- Redacció de la presentació del personatge.
- Redacció de les preguntes:
 - Heu de recuperar la informació sobre la vida i l'obra de Pere Calders que heu recollit a *Què en sabem, de Pere Calders?*, especialment el resum sobre la seva biografia de l'activitat 9 i el decàleg sobre les característiques de la seva obra de l'activitat 13.
 - Podeu triar un tema o dos sobre Pere Calders, els que us semblin amb més interès, o bé fer un repàs general de la seva vida i la seva obra.
 - Ara heu de tenir en compte tot el que heu après sobre quines són les característiques d'una entrevista, quines parts ha de tenir i com han de ser les preguntes en funció dels objectius que tingui la vostra entrevista.
 - Un cop heu decidit tot això, redacteu les preguntes.
- Assaig de l'entrevista:
 - Tenint en compte tot el que sabeu de Pere Calders, heu de procurar, entre tots, que les respostes del Pere Calders imaginari siguin possibles per al Pere Calders real.
 - Heu de tenir present que, tot i que podeu tenir un guió o notes al davant, quan enregistreu l'entrevista, no heu de llegir el text, sinó que s'ha de mantenir una conversa entre l'entrevistador i l'entrevistat.
- Edició de l'entrevista. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure-hi (sintonia, careta, falca, cops d'efecte...)²⁸
- Enregistrament de l'entrevista.²⁹ Podeu utilitzar el programa *Audacity*.
- Un cop tingueu les entrevistes enregistrades, les heu de posar en comú amb els vostres companys i companyes, i valorar-les d'acord amb la pauta que trobareu a continuació. Heu de completar les taules per a cada una de les entrevistes que escolteu i acordar, entre tots, quina serà la que formarà part del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*.

²⁸ Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca> [consulta setembre de 2013].

²⁹ Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pcactual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta setembre de 2013].

PAUTA D'OBSERVACIÓ DE L'ENTREVISTA RADIOFÒNICA

Valoració de l'entrevistador	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de l'entrevistat	Mai	A vegades	Sovint	Sempre
Articula clarament amb veu precisa i matisada				
Adequa l'entonació (velocitat, pauses, volum, fluïdesa)				
Es mostra expressiu i motivat				

Valoració de les parts de l'entrevista	Sí	No
Conté l'entradeta (presentació breu de l'entrevistat).		
Conté diferents tipus de preguntes (directes-indirectes, obertes-tancades, hipotètiques, personalitzades...).		
Conté una cloenda o tancament.		
Es diferencien les 3 parts de l'entrevista (entradeta, cos i tancament).		
Coherència (desenvolupament de les preguntes i de les respostes de manera encadenada).		

Valoració d'altres elements del programa de ràdio	Sí	No
Sintonia (música o un altre so d'inici del programa).		
Careta (text d'inici amb informació sobre el programa).		
Falca (text que interromp el programa amb informacions publicitàries o d'altres tipus).		
Cops d'efecte (musicals).		

DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en la dramatització d'un conte de Pere Calders que formarà part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**. Farem activitats per aprendre a llegir un text en veu alta de manera que sigui comprensible i plaent per al públic que ens escolti.

Primer farem activitats per aprendre com s'ha de preparar un text que s'ha de llegir en veu alta i quines tècniques s'han de conèixer, i després fareu la lectura del text en veu alta per als vostres companys.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer la manera com s'ha de preparar un text per fer-ne una lectura en veu alta.
- Conèixer les tècniques vocals de lectura en veu alta.
- Produir la lectura en veu alta d'un conte de Pere Calders.

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin la lectura dramatitzada del conte que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb la taula que trobareu a la pàgina 48. Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que la conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

	CORRECTE	INCORRECTE
Fluïdesa de la lectura.		
Articulació de les paraules.		
Separació dels grups rítmics.		
Respiració.		
Entonació per marcar el final de frase.		
Pauses.		
Entonació per expressar l'estat d'ànim dels personatges o el sentit de la narració.		
Velocitat lectora.		
Volum de veu.		

ACTIVITATS

1 A continuació trobareu un fragment del conte *Coses de la Providència*, de Pere Calders.

Després de llegir-lo, contesteu les preguntes següents:

- En quina persona està narrada aquesta història?
- Quin tipus de personatge creieu que és el narrador de la història? - Quin és el malentès que hi ha entre els personatges de la història?
- Quina creieu que pot ser la causa d'aquest malentès?
- En aquest text, predominen els diàlegs o la narració?
- Quina funció tenen en el text els signes de puntuació següents?
 - Els guions a l'inici d'un paràgraf:
 - Els guions entremig d'un paràgraf:
 - Les cometes:

[...]

A l'escala vaig palpar-me la butxaca de les claus, amb l'instintiu gest quotidià. I vaig comprovar que no les duia. "Les has oblidades en el vestit de cada dia", vaig dir-me sense patir-hi gens, perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.

Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? Em va obrir un senyor de mitja edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.

—Dispenseu —vaig dir—. Dec haver-me equivocat de pis.

—Aquí som al tercer pis, primera porta —respongué ell—. Se us ofereix quelcom?

El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meva. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que en el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.

Vaig adoptar un posat sever:

—Què hi feu, a "casa meva"? Que sou parent de la Irene potser?

L'home va sorprendre's i em contestà amb bonhomia:

—No us entenc de res. D'Irene, no en conec cap, i, pel que fa referència a aquesta casa, demà passat farà sis anys que hi visc. Us prego que no feu bromes, perquè a vegades no les sé comprendre. En què us puc servir?

—Oh, mireu, venia a dinar —vaig dir-li realment desarmat pel seu aire sincer—. Si no puc quedar-me aquí, us asseguro que no sé on anar.

—Mai no he desatès cap foraster que truqui a la meva porta en so de pau. Compartireu la nostra pobresa. Entreu.

Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte:

—Bé, vaja: prou. Això és casa meva i no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.

El senyor va somriure amb malícia, va donar-me un copet a l'espatlla i em digué:

—Ja ho començo a entendre: vós sou dels plagues que festegen amb la Clara i heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!

—Qui és la Clara?

—Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda.
I alçant la veu afegí:
—Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.

II

De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia que donava bo de veure. L'home de la bata ratllada jugava el seu paper donant a entendre que sabia fer-se càrrec de les coses i que, posat a fer, no li costava pas seguir una plasenteria de joventut. Allargà les mans a la noia i va preguntar-li:

—Coneixes aquest minyó?

Vaig veure que la senyoreta es fixava de seguida en el meu bigoti i que, poc o molt, li plaïa.

—No, papà, no l'he vist mai.

Mentre ho deia em va fer una rialleta, amb la intenció d' enamorar-me, i a mi, de moment, no se'm va ocórrer altra cosa que tapar-me el bigoti amb el palmell de la mà.

El senyor cada vegada es divertia més.

—Anem, anem. No cal que ho allargueu més. No és pas cap delictes que els joves tractin de veure's. Jo, per la meva banda, ja hi vinc bé.

En aquell moment va presentar-se una dama grossa, procedent de la cuina, seguida de prop per dues criatures d'edat i sexe indefinits. La senyora va acostar-se amb un aire jovial, eixugant-se les mans amb un davantal de feinejar.

—La meva muller —digué l'home— i els altres dos fills meus. Són un parell de galfardeus.

I, adreçant-se d'una manera especial a la seva dona, afegí:

—Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.

Va semblar-me que allò era sumament irritant i que si no feia prevaler de seguida els meus furs de propietari potser no hi seria a temps.

—Ni un moment més de comèdia! —vaig dir cridant—. Si no em dieu on és la Irene i per què us heu instal·lat a casa meva, avisaré la policia!

2 Ara escolteu la lectura dramatitzada d'aquest mateix fragment a [Coses de la Providència](#).

Seguiu l'audició amb el text al davant i després contesteu aquestes preguntes:

- Creieu que el locutor ha seguit fidelment els signes de puntuació?
- Creieu que l'entonació i la velocitat lectora faciliten la comprensió del text?
- Què us sembla que cal conèixer i practicar per poder dramatitzar una lectura?

3 El conte del qual heu llegit i escoltat un fragment es titula *Coses de la Providència*:

- Segons el diccionari, una de les accepcions de "Providència" és: efectes que la voluntat divina té sobre la vida dels éssers humans. Quines altres paraules podríeu fer servir en comptes de *providència*?
- Per què us sembla que Pere Calders li va posar aquest títol?

- 4** A continuació trobareu l'inici d'alguns dels contes de Pere Calders. Relacioneu-los amb els títols corresponents. Poseu en comú les respostes i raoneu-les.

- A. *Així que el jutge va haver dictat la sentència de mort, el reu va alçar un braç solemnement i digué:
—Protesto!*
- B. *Les memòries contenen sempre confessions doloroses, que posen a prova la sinceritat de l'autor. No he pensat mai a eludir-les i he esperat, amb una certa impaciència, el moment de poder explicar el perquè del meu crim i com va anar el procés.*
- C. *Me'n recordo molt bé: feia dos anys que hom m'havia comunicat un augment de sou i era ben feliç, tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella.*
- D. *Tot just acabàvem de sopar (i sentíem encara el pessigolleig del xampany en el nas), quan van trucar a la porta.*
- E. *Una vegada, un nen de Gràcia que es deia Ponç Eimeric va fer una gran amistat amb un gos que es deia "Cal·lígula".*

Títols	Començaments
<i>Quieta nit</i>	D
<i>Un gos és com un rei</i>	
<i>Un crim</i>	
<i>El dia del judici</i>	
<i>Coses de la Providència</i>	

- 5** Ja sabeu com comença el conte, però quin deu ser el final? Quina de les opcions següents creieu que correspon al final de conte *Coses de la Providència*? Raoneu les vostres respostes.

- Tot és una broma que li han gastat uns amics al protagonista.
- La família que troba al seu pis són uns lladres.
- Gràcies al destí, el protagonista s'acaba casant amb la Clara.
- El protagonista s'ha confós de pis.
- El protagonista es torna boig i l'acaben tancant al manicomi.

- 6** Llegiu l'annex 3 (*Coses de la Providència*) i comproveu la resposta que heu donat a l'activitat 5.

- 7** Aquestes són expressions que surten en el conte que heu llegit. Aparelleu-les amb les definicions corresponents:

Definicions	Expressions	Relació
1. Obrir del tot, completament.	A. De cap a peus.	1H
2. Causar satisfacció, de mirar algú o alguna cosa per la seva ufana bellesa.	B. Venir-hi bé.	
3. Mirar de biaix, de gairell.	C. Mirar de cua d'ull.	
4. Canvi sobtat de situació, de fortuna, etc.	D. Empatar la basa.	
5. Mirar amb les ninetes dels ulls girades cap a un costat.	E. Mirar d'esquitllentes.	
6. Anar bé.	F. Fer goig.	
7. Persona sota la dependència de la qual, per raó de parentiu, o prestació de serveis domèstics, conviuen altres persones en el mateix domicili.	G. No badar boca.	
8. Aptesa per a fer instinctivament, maquinalment, alguna cosa.	H. Obrir de bat a bat.	
9. D'un extrem a l'altre, totalment.	I. Tornar-se lirona.	
10. No dir res, romandre callat.	J. Cap de casa.	
11. Tornar-se beneïta.	K. Mig d'esma.	
12. Impedir a algú que aconsegueixi el que vol.	L. Fora d'ús i raó.	
13. Alienat per una emoció, un dolor, una alegria, etc.	M. La vida fa capgirells.	

- 8 Segur que, en llegir el conte, heu trobat algunes paraules que no sabíeu ben bé què volen dir.

Torneu a llegir l'annex 3 (*Coses de la Providència*) i classifiqueu les paraules que no acabeu d'entendre (màxim 10).

Adjectius	Substantius	Verbs
clarivident	brides	deixondir-me

Compareu les vostres classificacions entre tot el grup i, amb l'ajuda dels companys, del professor i/o del diccionari, esbrineu-ne el significat.

- 9 Ja heu llegit el conte un parell de vegades, ara podeu fer el resum oralment entre tots.

Recordeu que, a l'hora de resumir, heu de desestimar els detalls i concretar les tres parts de la narració: presentació, nus i desenllaç.

Per exemple:

Presentació: Un bon dia, un home decideix fer un passeig...

Nus: En trucar al timbre en comptes d'obrir-li la porta la seva minyona ho fa un senyor a qui no coneix...

Desenllaç: Al final, es casa amb la filla de la casa i...

- 10 Dividiu-vos en 4 grups. Cada grup agafa una part del conte (grup 1, part I; grup 2, part II; grup 3, part III i grup 4, part IV).

Llegiu la part que us toca i subratlleu en **groc** les parts narratives, en **verd** les parts dialogades i en **blau** les acotacions.

Consensueu la resolució de l'activitat entre tot el grup i després poseu-la en comú amb la resta dels companys.

Comproveu la resposta a l'annex 3bis (*Coses de la Providència*).

11 A l'hora de fer una lectura dramatitzada és molt important conèixer ben bé el caràcter dels personatges, els sentiments i les seves intencions.

- Com us sembla que és el protagonista de la història?
- I el senyor Ernest, i la seva dona, i la seva filla?
- Quins sentiments i intencions deu tenir el protagonista de la història? I el senyor Ernest, i la seva dona, i la seva filla?
- Assenyalau amb una X les característiques, la manera de ser de cadascun dels personatges del conte i després poseu en comú les vostres respostes.

	Protagonista	Sr. Ernest	Esposa	Esposa
Burleta		X		X
Conformista				
Desconfiat/ada				
Desvalgut/ada				
Irònic/a				
Orgullós/a				
Tibat/ada				
Tímid/a				
Xerraire				
Afortunat/ada				
Comprensiu/iva				
Alegre/a				
Trist/a				
Espantat/ada				
Atabalat/ada				
Feliç				
Indignat/ada				
Apenat/ada				
Preocupat/ada				
Irritat/ada				
Satisfet/a				
Sorprès/esa				
Disgustat/ada				
Honrat/ada				

- Per què creieu que els personatges dels quals tenim més informació són homes i que els que tenen un paper més secundari són dones?

- 12** Per grups, busqueu en quins fragments de la part del conte que heu llegit abans (activitat 10) es descriu el caràcter i els sentiments dels diferents personatges, escriviu el número del paràgraf (annex 3: *Coses de la Providència*) al costat de les paraules corresponents.
Heu de tenir en compte que poden haver-hi conceptes que no els correspongui cap paràgraf.

PART I	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Me'n recordo molt bé [...]	[...] perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.	1	9
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament				
Persuasió Docilitat				
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació				
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita				
Indiferència				

PART II	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia [...]	[...] Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.	1	11
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament				
Persuasió Docilitat				
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació				
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita				
Indiferència				

PART III	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Cap al segon plat, la Clara es va animar [...]	Cap al segon plat, la Clara es va animar [...]	8	9
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament				
Persuasió Docilitat				
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació				
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita				
Indiferència				

PART IV	FRAGMENTS		PARÀGRAFS	
	Des de	Fins a	Des de	Fins a
Alegria Despreocupació Seguretat	Li assegurarem ella i jo que no ens coneixíem de res.		6	
Desconcert Sorpresa Estupefacció Esverament				
Persuasió Docilitat				
Molèstia Empipament Impaciència Indignació Irritació				
Desolació Abatiment				
Malícia Desconfiança Sospita				
Indiferència				

- 13** A l'hora de dramatitzar-los, els textos de l'activitat anterior requereixen una entonació i un ritme de lectura diferent segons el caràcter dels personatges i els sentiments que s'expliquen o es deixen entreveure.

Grup 1. Llegiu en veu alta les parts que denoten **desconcert** i **sorpresa** però com si estiguéssiu **molestos, empipats, impacients, indignats** o **irritats**.

- Grup 2. Llegiu en veu alta les parts que denoten **malícia, desconfiança** o **sospita** però com si estiguéssiu **alegres, despreocupats** o **segurs**.
- Grup 3. Llegiu en veu alta les parts que denoten **desolació** i **abatiment** però com si estiguéssiu **desconcertats, sorpresos** o **esverats**.
- Grup 4. Llegiu en veu alta les parts que denoten **indiferència** però com si fóssiu **persasiu, dòcil**...

- 14** Perquè una lectura dramatitzada d'un text sigui correcta, heu de procurar:

- Pronunciar correctament les paraules.
- Utilitzar el volum de la veu adequadament per comunicar el contingut del text.
- Adaptar la respiració a les frases que apareixen en el text.
- Utilitzar la puntuació per marcar l'entonació i les pauses de la lectura.

Aquesta és la transcripció del primer paràgraf del fragment del conte *Coses de la Providència* que apareix a l'activitat 1.

- Els grups de paraules que funcionen junts els hem assenyalat amb un [].
- Les pauses per respirar les hem assenyalades amb una /.

[A l'escala] [vaig palpar-me la butxaca de les claus,] / [amb l'instintiu gest quotidià.] / [I vaig comprovar que no les duia.] / ["Les has oblidades en el vestit de cada dia",] [vaig dir-me sense patir-hi gens,] / [perquè comptava que la Irene,] / [la serventa vella que tenia cura de mi,] [m'obriria.] /

[Vaig trucar,] [i sabeu] [qui va obrir-me?] / [Em va obrir un senyor de mitja edat,] [amb patilles,] [embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.] / —[Dispenseu] [—vaig dir—.] / [Dec haver-me equivocat de pis.] / —[Aquí som al tercer pis,] [primera porta] [—respongué ell—.] / [Se us ofereix quelcom?]

Torneu a escoltar el primer paràgraf de l'àudio *Coses de la Providència* i comproveu que els grups de paraules que funcionen junts i les pauses per respirar que hem assenyalat en la transcripció són les que fa el narrador.

- 15** Tenint en compte que:

- Normalment els grups de paraules que funcionen junts (grups rítmics) vénen marcats per la puntuació, però també per l'estructura de la frase (grup nominal subjecte / grup verbal / complement de frase llarg).
- Es pot respirar entre alguns grups rítmics en funció del sentit i de l'efecte que es vulgui obtenir, però mai no s'hauria de respirar enmig d'un grup rítmic.
- Els finals de frase necessiten una entonació especial, normalment és descendent, però també pot ser ascendent a l'hora de mostrar diferents formes d'expressió.

- Les pauses i els silencis assenyalen el pas d'una part del text a una altra.
- En funció dels personatges que parlen i del seu estat d'ànim, hi haurà canvis d'entonació expressiva en els diàlegs o parts narratives.

Per parelles, assenyalau els grups rítmics [] i les pauses per respirar / d'aquest paràgraf, feu-ne la lectura dramatitzada i completeu aquesta taula amb la valoració de la lectura del vostre company.

El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meva. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que en el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.

	SÍ	NO
Lectura massa lenta		
Lectura massa ràpida		
Veu inaudible al final de les frases		
Accents i talls rítmics ben situats		
Entonació expressiva		
Respiració ben gestionada		
Ariculació incompleta (consonants a la fi de les paraules)		

TASCA 2

DRAMATITZEM UN CONTE DE PERE CALDERS

Aquesta lectura dramatitzada forma part del programa de ràdio *Pere Calders, fets i paraules*, en el qual, com ja sabeu, a més hi haurà també una entrevista imaginària a Pere Calders i un informatiu a partir d'alguns dels seus contes breus.

Per tant, quan feu l'enregistrament de la lectura dramatitzada, heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Es tracta de fer la lectura dramatitzada de la part del conte *Coses de la Providència* que heu estat treballant per grups i així, al final, ajuntant totes les parts, podreu escoltar la lectura dramatitzada completa d'aquest conte. Heu de fer grups i repartir-vos les feines següents:

- Preparació de la lectura dramatitzada:
 - Repartiu-vos els personatges, les parts narratives, les dialogades i les acotacions.
 - Prepareu la lectura dramatitzada de la vostra part del text tenint en compte el que sabeu dels personatges (caràcter, sentiments, intencions...) i tot el que heu après sobre la lectura en veu alta d'un text narratiu (marcar les pauses, vetllar pel ritme, entonar de manera expressiva en funció del personatge que parla i del seu estat d'ànim...).
- Assaig de la lectura conjuntament, de manera que, d'acord amb l'ordre de la narració, cadascú llegeixi la part que li correspon.
- Edició de la lectura dramatitzada. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure (sintonia, careta, falca, cops d'efecte...),³⁰ tenint en compte que, al final, s'hauran d'enregistrar conjuntament les parts de la lectura que ha preparat cada grup. Penseu també que heu de gravar una careta que serveixi per presentar la lectura dramatitzada i el grup-classe que l'ha enregistat.
- Enregistrament de la lectura. Podeu utilitzar el programa *Audacity*.³¹
- Escoltar la lectura del conte tot sencer i valorar l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació.

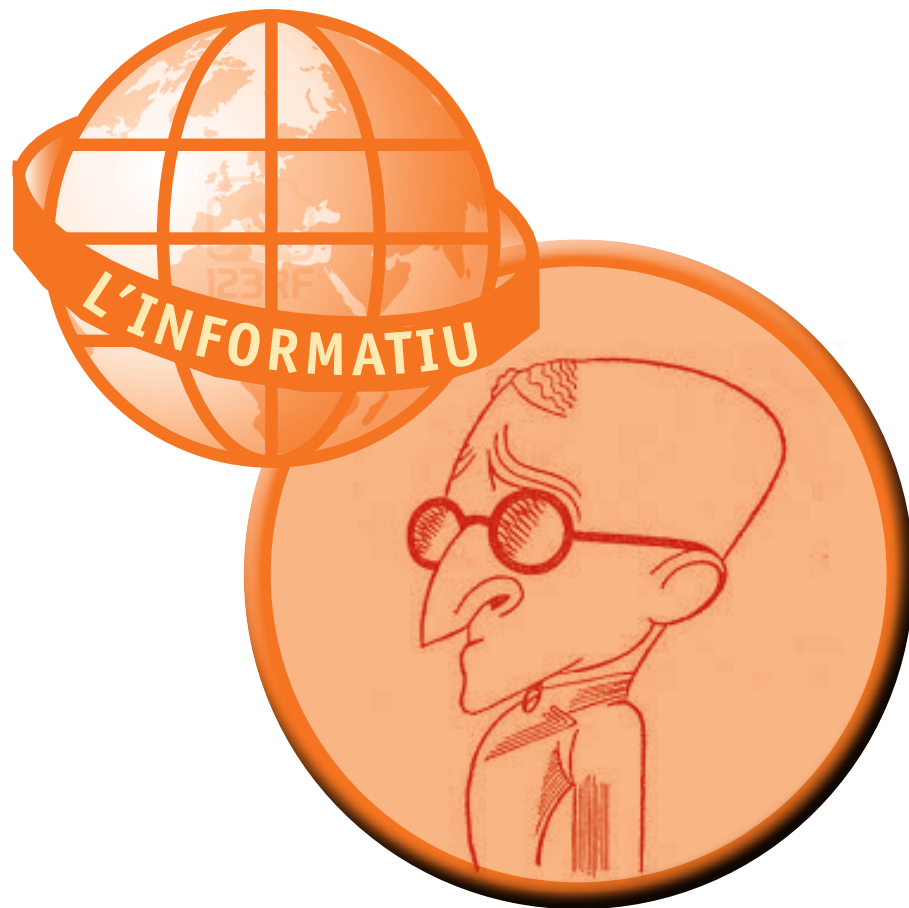
³⁰ Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca>. [consulta setembre de 2013].

³¹ Podeu utilitzar el programa Audacity. Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pcac-tual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta setembre de 2013]

	GRUP 1		GRUP 2		GRUP 3		GRUP 4		Observacions
	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	Correcte	Incorrecte	
Fluïdesa de la lectura									
Articulació de les paraules									
Separació dels grups rítmics									
Respiració									
Entonació per marcar el final de frase									
Pauses									
Entonació per expressar l'estat d'ànim dels personatges o el sentit de la narració									
Velocitat lectora									
Volum de veu									

INFORMATIU PERE CALDERS

PRESENTACIÓ DE LA TASCA

Aquesta tasca consisteix en l'elaboració d'un noticiari per a la ràdio a partir de contes breus de Pere Calders.

Primer fareu activitats per aprendre com s'han de redactar les notícies i després, en grup, creareu l'informatiu.

OBJECTIUS DE LA TASCA

- Conèixer les característiques que ha de tenir un informatiu radiofònic.
- Aprendre a redactar notícies.
- Preparar i produir un informatiu radiofònic a partir de contes breus de Pere Calders.

VALORACIÓ DE LA TASCA

Al final, quan els vostres companys i companyes escoltin l'informatiu que heu fet, us avaluareu els uns als altres d'acord amb la taula que trobareu a la pàgina 57. Tot i que aquesta taula la tornareu a trobar al final d'aquest dossier, és important que la conegueu ara per saber els aspectes en els quals us heu de fixar per fer una bona feina i obtenir una bona valoració.

NOTÍCIA	SECCIÓ	INFORMACIÓ			COMPLEIX L'OBJECTIU D'INFORMAR?					
		clara	redundant	natural	què	qui	on	quan	com	per què
1										
2										
3										
4										
5										

ACTIVITATS

- 1 Escolteu la presentació de les notícies més importants del dia a l'[Informatiu Edició Matí](#) fins al minut 5 i 25 segons.

A continuació trobareu algunes de les característiques que ha de tenir un espai radiofònic. Valoreu de l'1 al 4 si l'informatiu que heu escoltat les compleix.

Respostes orientatives	- —————> +			
	1	2	3	4
L'explicació de les notícies ha de ser clara i senzilla .			X	
Hi ha informacions redundants , és a dir, que es repeteixen més d'una vegada.				
Les notícies han d'explicar els fets o esdeveniments que han succeït de la manera més objectiva possible i sense barrejar informació i opinió.				
El recurs més important en un noticiari és la paraula i no altres elements radiofònics (com la música o altres efectes sonors).				
Les notícies han de contenir la següent informació: què, qui, on, quan, com i per què .				
Els locutors de ràdio han de saber controlar el to i la intensitat de la veu i les pauses d'una manera adequada per transmetre la informació d'una manera entenedora i agradable.				

Per parelles, compareu les vostres respostes. Després, entre tot el grup, comenteu quina és la valoració global que es pot fer d'aquest informatiu.

- 2 Torneu a escoltar el fragment de l'informatiu que apareix en l'activitat anterior i assenyaieu quines d'aquestes afirmacions són certes.

	CERT	FALS
Es diu dues vegades i de dues maneres diferents que el Cellar de Can Roca ha estat declarat el millor restaurant del món.	X	
Es diu dues vegades que les retallades de la despesa pública poden arribar com a màxim al 2,1% del pressupost.		
Apareix una notícia sobre els tribunals de justícia relacionada amb el cas Urdangarín.		
Es diu una vegada que els sindicats estan preparant la jornada del Primer de Maig.		
Apareixen notícies sobre cinc països estrangers.		
A la secció d'esports, apareixen notícies sobre futbol i bàsquet.		

- Sobre què es dona **informació de serveis**?
- Quins idiomes s'hi poden sentir?
- Els **talls de veu** són els fragments que recullen intervencions o declaracions dels protagonistes de les notícies. Quants talls de veu apareixen en aquest àudio?

3 L'**Informatiu Edició cap de Setmana** que escoltareu ara és d'un dissabte. Sentirem també la presentació de les notícies en **titulars** (05:54). Primer se sent la **caràtula** que presenta el programa i després s'enuncien les notícies en titulars, les quals s'ampliaran posteriorment durant l'informatiu.

- Numera de l'1 al 8 aquestes notícies d'acord amb l'ordre en què apareixen al noticiari.
- Després completa la taula sobre el contingut de les notícies.

- 1 Dificultats per a l'aprovació dels pressupostos de la Generalitat.
- Celebració del festival literari Món Llibre a Barcelona.
- Convocatòria d'una jornada reivindicativa de la plataforma "Aigua és vida" a la Celler de Ter.
- El temps.
- Inauguració d'un espai natural de visualització de la fauna autòctona a la Vall d'Aran.
- Informació esportiva (es presenten conjuntament els titulars de la informació sobre els partits de la jornada de la Lliga de futbol dels equips catalans de primera i segona divisió i sobre el Gran Premi de Fórmula 1 de la Xina).
- Convocatòria d'acció de protesta de la plataforma "Salvem el territori" al Poal contra la planta de biomassa que es vol instal·lar a la zona.
- El trànsit.

		NOTÍCIA	1	2	3	4	5	6	7	8
ÀMBIT TERRITORIAL	Local									
	Internacional									
SECCIONS	Esports							X		
	Economia									
	Política									
	Societat									
	Cultura									
	Ciència									
	El temps									
	Informació viària									

4 Fixem-nos ara en un altre element important de la producció radiofònica: l'ús que es fa de la llengua.

Tindrem en compte la correcció fonètica i lingüística, i les diferents variants i registres de la llengua que poden utilitzar les persones que intervenen en els programes radiofònics.

Torneu a escoltar el noticiari de l'activitat anterior, completeu la taula i contesteu les preguntes que trobareu a continuació.

	Locutors professionals	Persones que participen habitualment en programes radiofònics	Persones que només apareixen en el programa perquè formen part de la notícia	Variant del català que utilitzen	
				Una d'occidental (nord-occidental, valencià)	Una d'oriental (septentrional, central, algueresa o insular)
Servei Català de Trànsit		X			X
Conseller d'Empresa de la Vall d'Aran					
Josep Capel					
Coordinadora Món Llibre					
Rosa Quitllet					
Plataforma "Aigua és vida"					
Informació meteoròleg					
Plataforma "Salvem el territori"					
Careta d'entrada					

- Digueu alguns dels trets característics propis de la variant occidental del català que apareixen en el fragment del noticiari que heu sentit.
- Segons aquesta observació i tenint en compte també els altres programes de ràdio que ja heu sentit, quina és la variant del català que té més presència en els mitjans de comunicació?
Per què creieu que es produeix aquesta diferència?
- Detecteu alguna incorrecció lingüística en les persones que participen en el programa com a part de la notícia?
- Detecteu alguna incorrecció fonètica en els periodistes o en les persones que habitualment participen en programes radiofònics?

Ara poseu en comú les vostres respostes i feu una llista de les característiques que hauria de tenir la llengua que es fa servir en els mitjans de comunicació.

5 Torneu a escoltar la notícia número 5 de l'àudio [Informatiu Edició cap de Setmana](#) (Festival Literari Món Llibre) i contesteu aquestes preguntes:

- Què passa?
- A qui passa?
- On passa?
- Quan passa?
- Com passa?
- Per què passa?

Perquè les notícies compleixin l'objectiu d'informar, han de respondre aquests interrogants: què, qui, on, quan, com i per què. Creieu que aquesta notícia compleix aquesta funció?

6 Les notícies normalment estan estructurades en forma de relat o narració i estan formades per tres parts diferenciades:

- **L'entrada** proporciona les dades clau del succés informatiu. Normalment a l'entrada de la notícia s'explica què ha passat, qui n'és el protagonista, on ha passat i quan.
- **El cos** desenvolupa les dades presentades a l'entrada i incorpora noves informacions (com i per què). Cal treballar de forma molt equilibrada la redundància de les dades bàsiques i l'aportació de les dades noves.
- **El tancament** és el resum final on es resumeixen les dades bàsiques de la informació per tal de fixar en l'oient el fet explicat.

Identifiqueu en la notícia que heu sentit sobre el festival literari Món Llibre aquestes tres parts.

7 Aquest és un dels contes breus de Pere Calders, que es podria llegir com una notícia en el sentit que informa d'un fet que ha succeït.

Per tant, hi podríem distingir les parts d'una notícia:

Titular	LA PLANETA
Entrada	La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.
Cos	Després de la fallada, el client va reclamar iradament perquè no havia tret. —Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera. —Cap! —I doncs? Com volíeu treure? — Vós em vau dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!
Tancament	Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.

- Com ja sabeu, aquestes són les preguntes que defineixen una notícia. Comproveu quines podeu contestar a partir d'aquest conte de Pere Calders.
 - Què passa?
 - A qui passa?
 - On passa?
 - Quan passa?
 - Com passa?
 - Per què passa?

- Podem dir, doncs, que aquest conte explica una notícia?

8 Entre tots, transformarem aquest conte en una notícia, afegint el titular i les dades que no hi apareixen. S'han de tenir en compte les característiques que han de tenir els textos de les notícies radiofòniques.

9 Ara, per parelles, transformareu aquest altre conte de Pere Calders en una notícia.

Titular	BALANÇ
Entrada	Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar li una cama i caigué al pou.
Cos	Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres),
Tancament	de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.

Primer contesteu les preguntes que trobareu a continuació i després penseu què s'hi podria afegir perquè semblés més una notícia. Penseu que heu de redactar l'entradeta, el cos i el tancament de la notícia.

- Què passa?
- A qui passa?
- On passa?
- Quan passa?
- Com passa?
- Per què passa?

Després, transformeu el conte en una notícia, escrivint en aquest requadre el titular i el text que hàgiu acordat. Marqueu en el text que heu escrit quina part correspon a l'entradeta, quina al cos i quina al tancament (podeu subratllar cada part amb un color diferent).

TASCA 3

INFORMATIU PERE CALDERS

Aquest informatiu radiofònic forma part d'un programa de ràdio en el qual, com ja sabeu, a més, hi haurà també una entrevista imaginària a Pere Calders i una lectura dramatitzada. Per tant, quan feu l'enregistrament de l'informatiu, heu de tenir en compte que forma part d'un programa més llarg.

Heu de seguir els passos següents:

- Redacció del text de les notícies. Consulteu l'annex 4 i, individualment, trieu un dels contes breus que hi apareixen i transformeu el text en una notícia radiofònica. Caldrà que tingueu en compte tot el que heu après sobre les notícies radiofòniques que hem treballat en aquest bloc d'activitats (característiques formals d'una notícia, estructura del contingut, manera de presentar la informació perquè sigui clara i interessant...).
- Assaig de l'informatiu. Assageu la lectura de la notícia tenint en compte el que heu après sobre com s'han de llegir les notícies d'un programa de ràdio.
- Edició de l'informatiu. Heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure-hi (sintonia, careta, falca...).
- Participació en el concurs "**Les millors notícies radiofòniques**", que servirà per triar les notícies que formaran part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**.
 - Escolteu les notícies dels vostres companys i valoreu l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació.
 - Voteu les tres notícies que us semblin més adequades per a formar part del programa de ràdio **Pere Calders, fets i paraules**. S'ha de procurar que les tres notícies seleccionades siguin de seccions diferents.
- Edició de les notícies seleccionades. Recordeu que heu de pensar quins efectes de so i altres elements d'un programa de ràdio voleu incloure.³²
- Enregistrament de les 3 notícies. Podeu utilitzar el programa *Audacity*.³³
- Escolteu les notícies dels vostres companys i valoreu l'audició d'acord amb la pauta que trobareu a continuació:

³² Podeu trobar recursos sonors per completar la vostra entrevista a <http://www.xtec.cat/web/recursos/media/radio/biblioteca> [consulta juliol de 2013]

³³ Trobareu més informació sobre com fer un enregistrament a http://www.pcactual.com/articulo/zona_practica/paso_a_paso/4600/crea_podcast_cinco_minutos.html [consulta juliol de 2013].

NOTÍCIA	SECCIÓ	INFORMACIÓ			COMPLEIX L'OBJECTIU D'INFORMAR?					
		clara	redundant	natural	què	qui	on	quan	com	per què
1										
2										
3										
4										
5										

Ara ja podeu muntar el programa **Pere Calders, fets i paraules** amb l'entrevista imaginària a Pere Calders, la dramatització del conte *Coses de la Providència* i l'informatiu radiofònic.

Per donar unitat al programa, haureu d'enregistrar un text de presentació del contingut i una cloenda per acomiadar-vos dels oients.

El podeu publicar a la pàgina de l'escola o podeu provar de demanar a l'emissora del barri o de la vostra localitat que l'emeti.

ANNEXOS

ANNEX 1: BIOGRAFIA DE PERE CALDERS

Pere Calders va néixer el 29 de setembre de 1912 a Barcelona, fill únic del matrimoni format per Vicenç Caldés i Teresa Rusiñol. En el moment que Pere Calders va néixer, el seu pare era un escriptor força conegut i un catalanista militant però es guanyava la vida com a representant d'empreses fotogràfiques i de la indústria de la impressió gràfica.

Pere Calders sempre va considerar d'una gran importància per a la seva formació els anys que va passar a la prestigiosa escola Mossèn Cinto, on va començar anar a partir dels nou anys. Aquesta escola havia estat fundada el 1904 per un grup de pares que volien per als seus fills una escola catalanista, liberal i progressista.

Un dels aprenentatges que es considerava més important a l'escola Mossèn Cinto era el de la llengua catalana, que anava a càrrec del mestre i director del centre, Josep Parunella. De fet, la primera narració que va publicar Pere Calders, *El primer arlequí*, la va escriure quan tenia catorze anys per a un exercici de redacció. A part de Pere Calders, hi va haver molts altres alumnes del centre que van destacar en el camp de les lletres, com ara el seu amic i futur cunyat Avel·lí Artís-Gener (Tísner) i el filòleg Joan Coromines, un dels estudiosos de la llengua catalana més importants del segle xx.

Calders va assistir a l'escola Mossèn Cinto, fins que, a finals del curs 1924-1925, el règim de Primo de Rivera la va fer tancar. Soldats de l'exèrcit espanyol van entrar a l'escola i van expulsar els alumnes i els professors, abans d'ordenar-ne la clausura amb l'acusació que s'ensenyaven idees separatistes. La prova que van trobar per demostrar-ho van ser alguns mapes lingüístics d'Europa on es marcaven les terres de parla catalana amb un color diferent de la resta d'Espanya per indicar-ne el domini lingüístic i on, per tant, es mostrava Catalunya separada de la resta d'Espanya.

Tot i el tancament de l'escola, Calders, juntament amb alguns dels seus companys, va continuar fent classes de llengua amb el mestre Parunella fins al 1929.

Malgrat que ja de molt jove tenia clar que volia ser escriptor, era conscient que guanyar-se la vida escrivint era molt difícil, per la qual cosa va decidir aprendre un ofici. Amb aquest objectiu, va assistir a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, la Llotja, entre els anys 1929 i 1934 per estudiar dibuix tècnic. En aquests anys, mentre estudiava, ja va començar a treballar com a dibuixant i grafista i també va fer les seves primeres col·laboracions periodístiques en publicacions catalanes.

Els anys de joventut de Pere Calders coincideixen amb un període de molta agitació política que va desembocar en la Guerra Civil. Calders es va implicar molt en la vida política i cultural d'aquests anys. Va militar a les joventuts d'Acció Catalana, es va afiliar al PSUC i es va fer membre del Sindicat de Dibuixants Professionals.

Abans i durant la Guerra Civil podem trobar els seus treballs com a escriptor i com a ninoaire a publicacions com el *Diario Mercantil*, el diari *Avui*, *La Rambla* o *L'Esquella de la Torratxa*, de la qual va ser director.

El 1935 es va casar amb Mercè Casals i l'any següent van tenir un fill, Joan, que va néixer el 31 de juliol, a penes uns dies després que comencés la Guerra Civil. A desgrat de tot, no va ser un mal any per a l'escriptor, ja que es van publicar els seus dos primers llibres, un recull de contes titulat *El primer arlequí* i la seva primera novel·la, *La Glòria del doctor Larén*. Les dues obres van tenir una bona acollida per part de la crítica.

Tot i que havia quedat exempt de fer el servei militar, l'estiu de 1937 es va allistar com a voluntari a l'exèrcit de la República. Va ser destinat a Terol, on va participar en accions militars però sempre en segona línia.

Pere Calders, com molts altres escriptors i intel·lectuals, havia lluitat per la República i per les idees catalanistes i d'esquerres. La victòria dels nacionals el va obligar, com a milers i milers de persones, a exiliar-se i deixar enrere tot el que havia estat la seva vida fins a llavors.

Un cop a França, va anar a parar al camp de concentració de Prats de Molló junt amb el seu amic Tísner i altres companys.

Pere Calders va arribar a Mèxic amb vaixell amb altres refugiats espanyols i catalans al juliol de 1939. Les seves úniques possessions eren una carpeta amb alguns dels seus contes i dibuixos i 33 francs. Portava també una carta de recomanació per al gran poeta Josep Carner, que el va ajudar comprant-li alguns dels seus contes i recomanant-lo a una editorial com a dibuixant comercial, feina amb la qual es va guanyar la vida a partir d'aquell moment i fins a la seva jubilació.

L'any 1943 es va divorciar de la seva primera dona i es va casar amb Rosa Artís-Gener, germana del seu gran amic des de la infantesa Avelí Artis-Gener (Tísner). D'aquest matrimoni va tenir tres fills.

A Mèxic vivia una nombrosa colònia de catalans exiliats arran de la Guerra Civil, els quals, en molts casos, formaven una comunitat que es relacionava molt poc amb la societat d'acollida.

Durant tots aquests anys a Mèxic, Calders va continuar escrivint en català i mai va voler, malgrat les ofertes que li van arribar, escriure en castellà. Al principi publicava en les revistes, de poca tirada, que impulsaven els catalans residents a Mèxic.

Més endavant, a partir de 1950, es van poder tornar a publicar alguns llibres en català a Catalunya, entre ells alguns que incloïen contes de Pere Calders. El 1954 va guanyar un premi literari molt important, el Víctor Català, amb el recull de contes *Cròniques de la veritat oculta*, que es va publicar el 1955. Tot i que actualment es considera una de les obres més importants de la literatura catalana del segle xx, en el seu moment no va ser gaire valorat i va passar força desapercebut.

Amb el pas dels anys, la família de Pere Calders havia aconseguit viure a Mèxic amb comoditat i sense privacions però, tot i això, en el pensament de la família sempre estava present l'anhel del retorn.

El 1962, finalment, gràcies a una oferta de treball a l'editorial Montaner i Simón de Barcelona, la família Calders torna a Barcelona.

De nou a Catalunya, Pere Calders va continuar treballant a l'editorial, fins que el 1977 es va jubilar i es va poder dedicar plenament a escriure. Tot i que en aquests anys segueix publicant llibres i articles i contes en revistes, Calders no es fa realment popular fins que l'any 1978 el grup de teatre Dagoll Dagom adapta alguns dels seus contes al teatre i l'obra que en va sortir, *Antaviana*, va ser un èxit clamorós de crítica i públic. A partir d'aquest moment, es converteix en una figura pública i reconeguda i obté, entre d'altres, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1986).

Pere Calders va morir a Barcelona el 1994 als 81 anys.

Per saber-ne més

Si voleu ampliar la informació sobre Pere Calders, ho podeu fer a les webs següents:

- <http://www.salecalderstisner.cat/autors/pere-calders/biografia>
- http://www.escriptors.cat/autors/caldersp/pagina.php?id_sec=491
- <http://www.iec.cat/perecalders/>

ANNEX 2: CARACTERÍSTIQUES DE L'OBRA DE PERE CALDERS³⁴

Pere Calders va escriure sobretot articles, novel·les i contes i en tots aquests gèneres va triomfar. Però, sens dubte, allà on va brillar de manera destacada és com autor de contes. Ell mateix ens explica la raó d'aquesta preferència:

A mi el conte m'atreu molt perquè és el gènere que em permet més llibertat de tots els gèneres literaris. Una novel·la almenys ve condicionada per l'extensió. Jo he llegit moltes definicions del que és la novel·la; no n'hi ha cap que et doni una fórmula per fixar-la bé. Gairebé diria que és una novel·la quan una història ocupa un nombre de pàgines o de folis determinats; en canvi, el conte no. Quan has explicat el que vols explicar, pot ser que tingui quatre ratlles o que tingui quinze folis, però es nota immediatament si sobrepasses el que vols explicar per farcir-ho, o no hi arribes. En canvi, a la novel·la això queda més deixatat.

(Josep M. Espinàs. *Identitats*. Converses a TV3. La Campana, 1985, p. 43 i 45)

Els contes de Calders han estat qualificats d'humorístics, irònics, fantasiosos i absurds. Hi narra fenòmens estranys i inexplicables, a partir dels quals es desencadena l'acció del conte. Els personatges accepten amb naturalitat aquests fets extraordinaris. Un exemple n'és el protagonista del conte *L'any de la meva gràcia*, que un dia descobreix que passant la mà per la cara d'unes nines, hi apareix pintat el rostre amb un realisme extraordinari i no només accepta aquest poder, sinó que fins i tot creu que el poder rebut és molt poca cosa i d'una escassa utilitat.

També trobem contes de Pere Calders en què apareixen personatges amb poders màgics o paranormals, tot i que l'acció se situï en entorns quotidians i en època contemporània. Es pot dir que en les seves històries es poden trobar en la realitat de cada dia senyals, presències, fantasmes... d'altres mons. En aquest sentit, és molt significatiu el títol d'un dels seus reculls de contes: *Cròniques de la veritat oculta*.

Però no tots els contes de Calders són fantasiosos. N'hi ha que no contenen elements fantàstics, però que fan dubtar el lector si els fets estan passant realment. Són narracions de to humorístic en les quals no hi ha coincidència entre el que ens explica el narrador i la realitat que se'ns descriu. Seria el cas de la narració *Invasió subtil*, on el narrador està plenament convençut que està dinant amb un japonès que es fa passar per català, tot i que aquesta interpretació contradiu completament el que ens explica el text. O a *Vinc per donar fe*, on el narrador diu que hi ha un vampir al poble i quan es troba la seva cosina inconscient al carrer, la mata creient que és una vampiressa, tot i que en el conte se'ns explica que era una dona que es desmaiava sovint, de manera que el lector es queda amb el dubte de si era vampiressa o no.

Pere Calders segueix la lògica de l'absurd, se situa en la ratlla que separa la lògica dels fets inexplicables. En alguns dels seus contes apareixen animals amb qualitats humanes o bé algun objecte adquireix atributs propis d'un animal. És el cas del conte *Raspall*, que explica com viuen la realitat uns pares i un nen que s'entesta a tractar un raspall com si fos un gos.

Els protagonistes dels seus contes sovint són homes normals i corrents, amb poca personalitat, tímids, mediocres, amb poca empenta, que es troben davant de situacions que no poden controlar, però que accepten amb resignació. Sovint, el protagonista és el narrador en primera persona.

Tot i que en els seus contes apareix la tragèdia, la mort i la guerra, el tractament irònic que en fa dona a les seves històries un to lleuger i poc dramàtic. A més, observa les conductes humanes i en subratlla les contradiccions amb humor i ironia, donant a entendre el contrari del que diu.

³⁴ A partir de Viquipèdia (article de qualitat) i *L'avenç*

En els seus contes, utilitza un llenguatge d'una gran riquesa lèxica però senzill, directe i entenedor. No diu res innecessari, explica coses molt serioses amb humor, barrejant, per exemple, el sentit figurat i el sentit literal de frases fetes, fent associacions entre conceptes que no tenen res a veure i contrastant idees. Parteix de l'ús habitual i quotidià de la llengua per després presentar contradiccions, dobles sentits i sentits metafòrics en els textos que ens permeten endevinar se-gones intencions en tot allò que narra.

Entre les seves obres hi ha les anomenades narracions mexicanes (5 contes i una novel·la curta), que presenten la seva visió de la societat mexicana a partir de la cultura indígena i del caràcter mexicà.

Tot i que no han tingut tanta difusió, Calders també va ser autor de novel·les, algunes molt ben valorades per la crítica, com ara *La Glòria del doctor Larén* (1936), *L'ombra de l'atzavara* (1964) i *Ronda naval sota la boira* (1966).

ANNEX 3: «COSES DE LA PROVIDÈNCIA»

I

1. Me'n recordo molt bé: feia dos anys que hom m'havia comunicat un augment de sou i era ben feliç, tan feliç que semblava mentida en una època com ara aquella.
2. Vaig llevar-me tard, i el primer gest de la jornada fou obrir de bat a bat la finestra de la meva cambra i donar una ullada al món, amb el profund convenciment que jo el dominava una mica i el judici clar que, tal com era, estava bé.
3. Em vaig posar la meva millor roba i em plau de dir que feia goig, emparant-me en el fet que en el temps que som la gent no estima la modèstia fingida. Pot afirmar-se que aquell dia estrenava bigoti, perquè després de la darrera afaitada havia pres forma i lluia amb personalitat.
4. No caldria dir-ho, però val més deixar les coses ben establertes: feia un matí de sol i ens trobàvem poc més o menys en plena primavera. El carrer va guanyar amb la presència meva, i més d'una noia, en passar a prop meu, es girava per mirar-me el bigoti d'esquitllentes.
5. Em sentia poderós, clarivident, entenia una colla de coses que sempre havia trobat obscures i em sembla que, si és que els reis i els emperadors es veuen assistits d'un estat de gràcia especial en la comesa de llur ofici, deu ésser un estat com el que aquell diumenge m'embellia la vida.
6. Sóc minuciós en la descripció d'un moment espiritual tan notable perquè la gent es faci ben bé càrrec que jo no tenia cap preocupació, que em sentia ben normal a la meua manera i que res no feia preveure que m'hagués de passar la cosa realment extraordinària que va passar-me després. La vida fa capgirells quan hom els espera menys, i això, per més que la filosofia ens ho vulgui fer entendre, ens sorprèn sempre.
7. No tenia pas ganes de perdre l'aire lliure aquell dia. Necessitava la tebior del sol i poder clavar els ulls ben lluny i veure força gent i coses animades. Vaig anar-me'n cap al Parc, a passejar la meua glòria; és gairebé segur que encomanava als altres el meu engrescament, perquè les persones que em voltaven somreien, sense saber bé què els passava.
8. Fou un bon matí des de tots els punts de vista, que com moltes coses bones va passar de pressa. Las de veure flors i claror de dia, content d'haver fet passador el captiveri d'alguna fera donant-li les llepolies que el cos li demanava, va arribar-me l'hora de dinar, i ni massa lent ni massa cuitós vaig anar-me'n cap a casa.
9. A l'escala vaig palpar-me la butxaca de les claus, amb l'instintiu gest quotidià. I vaig comprovar que no les duia. "Les has oblidades en el vestit de cada dia", vaig dir-me sense patir-hi gens, perquè comptava que la Irene, la serventa vella que tenia cura de mi, m'obriria.
10. Vaig trucar, i sabeu qui va obrir-me? Em va obrir un senyor de mitja edat, amb patilles, embolicat amb una bata ratllada de blau i de blanc com la que jo usava.
11. —Dispenseu —vaig dir—. Dec haver-me equivocat de pis.
12. —Aquí som al tercer pis, primera porta —respongué ell—. Se us ofereix quelcom?
13. El tercer pis, primera porta, d'aquella escala era casa meua. Per tant, si en mi no hi havia error, el qui s'errava era el senyor de mitja edat. A més, mirant de cua d'ull, vaig veure que els mobles del rebedor eren els meus i que el paper de l'empaperat era el que havia escollit jo mateix en una ocasió no llunyana.
14. Vaig adoptar un posat sever:
15. —Què hi feu, a "casa meua"? Que sou parent de la Irene pots'er?
16. L'home va sorprendre's i em contestà amb bonhomia:
17. —No us entenc de res. D'Irene, no en conec cap, i, pel que fa referència a aquesta casa, demà passat farà sis anys que hi visc. Us prego que no feu bromes, perquè a vegades no les sé comprendre. En què us puc servir?

18. —Oh, mireu, venia a dinar —vaig dir-li realment desarmat pel seu aire sincer—. Si no puc quedar-me aquí, us asseguro que no sé on anar.
19. —Mai no he desatès cap foraster que truqui a la meva porta en so de pau. Compartireu la nostra pobresa. Entreu.
20. Vaig entrar, i aleshores sí que no va quedar-me cap dubte:
21. —Bé, vaja: prou. Això és casa meva i no seguiré ni un moment més el fil de la vostra farsa.
22. El senyor va somriure amb malícia, va donar-me un copet a l'espatlla i em digué:
23. —Ja ho començo a entendre: vós sou dels plagues que festegen amb la Clara i heu ideat un truc per entrar aquí. Murri!
24. —Qui és la Clara?
25. —Apa, no cal que fingiu més. Ja sou aquí i us dono la benvinguda.
26. I alçant la veu afegí:
27. —Clara, filla meva, vine a veure qui ha vingut.

II

1. De la porta del menjador, el meu menjador, va sortir una noia que donava bo de veure. L'home de la bata ratllada jugava el seu paper donant a entendre que sabia fer-se càrrec de les coses i que, posat a fer, no li costava pas seguir una plasenteria de joventut. Allargà les mans a la noia i va preguntar-li:
2. —Coneixes aquest minyó?
3. Vaig veure que la senyoreta es fixava de seguida en el meu bigoti i que, poc o molt, li plaïa.
4. —No, papà, no l'he vist mai.
5. Mentre ho deïa em va fer una rialleta, amb la intenció d' enamorar-me, i a mi, de moment, no se'm va ocórrer altra cosa que tapar-me el bigoti amb el palmell de la mà.
6. El senyor cada vegada es divertia més.
7. —Anem, anem. No cal que ho allargueu més. No és pas cap delictes que els joves tractin de veure's. Jo, per la meva banda, ja hi vinc bé.
8. En aquell moment va presentar-se una dama grossa, procedent de la cuina, seguida de prop per dues criatures d'edat i sexe indefinits. La senyora va acostar-se amb un aire jovial, eixugant-se les mans amb un davantal de feinejar.
9. —La meva muller —digué l'home— i els altres dos fills meus. Són un parell de galifardeus.
10. I, adreçant-se d'una manera especial a la seva dona, afegí:
11. —Aquí, el jove, és un pretendent de la Clara.
12. Va semblar-me que allò era sumament irritant i que si no feia prevaler de seguida els meus furs de propietari potser no hi seria a temps.
13. —Ni un moment més de comèdia! —vaig dir cridant—. Si no em dieu on és la Irene i per què us heu instal·lat a casa meva, avisaré la policia!
14. Aquestes paraules van causar la desolació de la família. El qui feia de cap de casa digué:
15. —Quina mena d'entestament més particular!
16. I la senyora, amb veu prou alta perquè la sentíssim tots, va dir al seu marit:
17. —Ernest: aquest jove és boig.
18. La noia també va voler dir-hi la seva:
19. —Mamà, potser es tracta d'un anunci.
20. Un dels dos fills petits, en un to de veu que denotava el cansament de la vida moderna, afegí:
21. —Deu ésser una d'aquestes endevinalles americanes que agraden tant a segons quina mena de gent...
22. Va dir "segons quina mena de gent" donant a entendre que, pel que feia a ell, el passatempo no era del seu gust.

23. Resoltament, portant l'assumpte en un terreny de violència, perdria jo. Ho vaig veure de seguida i em vaig disposar a ésser persuasiu, per tal de guanyar-los a les bones.
24. —Mireu: jo us sóc un desconegut; segons vosaltres és la primera vegada que poso els peus en aquesta casa. Ara bé, com us explicaríeu que jo conegués la disposició de cada cambra i els mobles que contenen, i el que hi ha a cada moble? Oi que no us ho podríeu explicar?
25. —Nooo! —van dir tots cinc alhora.
26. —Doncs pareu atenció. Aquesta porta tancada és la que dóna a la sala de visites. La del costat és la del menjador. Aquella d'allà correspon a un dormitori i a l'esquerra hi ha la del despatx. A la taula del despatx, en el segon calaix començant a comptar per dalt, hi ha els rebuts de lloguer a nom meu...
27. —No —interrompé el senyor—, no són a nom vostre. Estan fets a nom meu.
28. —Mirem-ho! —vaig dir triomfalment.
29. Vam córrer tots cap al despatx, jo presidint el grup, i vaig obrir el calaix amb l'ànim tranquil, segur que aquella vegada sí que justícia seria feta.
30. Vaig agafar el plec de rebuts, vaig mirar-los i aleshores va semblar-me que el món se'm feia petit sota els peus. Perquè heu de saber que anaven a nom d'un tal Ernest de la Ferreria, que era, ja us ho podeu pensar, el senyor de la mitja edat.

III

1. Va venir-me un estrany cobriment de cor, que m'obligà a recolzar-me damunt la taula, i mig d'esma, en passejar l'esguard per les parets d'aquella cambra, vaig constatar que els marcs dels quadres eren els mateixos que jo ja coneixia, però en comptes dels meus retrats de família contenien fotografies de personatges que, ara l'un, ara l'altre, s'assemblaven a la senyora grossa o al senyor Ernest. No hi havia dubte que un alè d'estrangeria passava per damunt de cada una de les meves coses i les feia forasteres.
2. La voluntat m'abandonà i s'emparà de mi un profund abatiment. El senyor Ernest, que era un bon home de cap a peus, com vaig tenir ocasió de comprovar més tard, va compadir-se de mi i, amb un aire amistós, digué:
3. —Au, au! No cal que fem durar més "això". Anem cap a dinar, que ja és hora. Clara: si és que el jove es vol rentar les mans o el que sigui, ensenya-li el camí.
4. Recordo que va passar una bona estona sense que tingués esma de badar boca. A taula, on vaig sentir-me conduït per mans amigues, el vapor del primer plat va deixondir-me:
5. —On és la Irene? —vaig preguntar amb un fil de veu.
6. —Quina lata! —exclamà un dels petits.
7. I vaig llegir a cada cara un gest de reprovació tan expressiu que, sense insistir, vaig posar-me a menjar escudella, amb la vista baixa i sense gana.
8. Cap al segon plat, la Clara es va animar, sol·licità l'atenció dels presents i digué:
9. —Em feia vergonya explicar-ho, però ara veig que no me'n sabré estar. Aquest matí, en sortir de missa, m'ha cridat l'atenció un gran cercle de gent que voltava un home que duia una gàbia amb un ocell a dins. Pagant deu cèntims, l'ocell sortia a fora i t'allargava un paper amb el bec. En el paper hi havia escrita la bonaventura d'un hom.
10. —Ja deus haver fet la beneiteria de tirar-hi! —interrompé la mare.
11. —Sí, hi he tirat, i sabeu què deia la meva planeta?
12. Ningú no va fer acció d'interessar-s'hi gaire, però ella no s'hi amoïnà pas. Va treure's un petit paper groc de la butxaca i llegí:
13. —"L'amor et volta. El príncep dels teus somnis es presentarà d'una manera inesperada. Estigues amatent per a obrir quan la felicitat truqui a la teva porta".
14. La senyora va mirar severament la Clara i en un to de reny li preguntà:
15. —Filla meva, que has perdut el seny? Què vols insinuar amb això? Què pensarà aquest jove?

16. —Oh, ves! —respongué la Clara—. No deu haver vingut pas perquè sí, ell. Una força o altra deu haver guiat els seus passos fins aquí... Jo, d'això dels ocells endevinaires, en sé coses molt notables.
17. El pare, amb posat de mal humor i dirigint-se a mi digué:
18. —Aquesta noia cada dia es torna més lirona...

IV

1. Jo vaig alçar-me.
2. —Senyores i senyors: sóc víctima d'una monstruosa maquinació. Si és una broma, confesso que no puc seguir. Si no ho és, tampoc. No entenc res de tot això; si vosaltres ho enteneu i m'ho voleu explicar, me'n recordaré tota la vida. Si no, em tornaré boig i no en parlarem més.
3. «Ja hi torna», murmuraren tres o quatre veus plegades. I tot d'ulls se'm clavaren a la cara per fer-me veure que obrava torçadament.
4. El senyor Ernest, però, va semblar que començava a veure el cas des d'un altre punt de vista:
5. —Escolteu: que és de debò que no us heu vist mai amb la Clara?
6. Li asseguràrem ella i jo que no ens coneixíem de res. I aleshores l'home va agafar-se el mentó amb un gest de capficament.
7. —A veure, a veure si això serà cosa de la Providència...
8. —Què voleu dir? —vaig preguntar amb un cert esverament.
9. Respongué la senyora per ell:
10. —Oh, és que a la nostra família hi ha precedents, sabeu? L'Ernest i jo ens coneguèrem d'una manera semblant. Heu de pensar i entendre que, un matí, el qui havia d'ésser el meu marit...
11. —Psit! Ja ho explicaré jo, que ho sé explicar millor. Doncs vet aquí que un dia de festa, quan jo feia poc que havia celebrat els trenta anys, vaig sortir de casa amb la intenció de visitar l'aquàrium. En aquella època estava lliure de maldecaps i em sentia tan feliç com el qui més ho fos dels meus contemporanis. Tenia algun diner, feia el que em venia de gust i, per dir-ho com el vulgus, no hi havia pas qui m'empatés la basa.
12. »Vaig sortir de casa tot mudat, amb l'escalforeta interior que em feia veure totes les coses pel costat amable i em passava allò que, sense que cap perill m'amenacés, em deia constantment que no tenia res.
13. »Sempre que hi penso m'adono que res no feia suposar que m'hagués de passar el que va passar-me després. Perquè de cop i volta, sortint de veure els peixos, vaig sentir que la meua voluntat sofria una transformació i es subjectava a uns impulsos que no eren pas dictats per l'enteniment que m'era propi.
14. »Sota aquell estat especial, que em feia seguir com si una mà poderosa m'empenyés pel clatell, vaig fer unes quantes coses fora d'ús i raó. Vaig entrar en una botiga on venien gel i en vaig comprar una barra gran.
15. »—Vol que la hi portem? —em preguntaren.
16. »—No, no —vaig respondre—. Me l'emportaré jo mateix.
17. »I davant l'estupefacció d'aquella gent vaig sortir amb la barra al coll, que regalimava aigua i m'anava mullant el vestit, la qual cosa no immutava pas la meua indiferència.
18. »La força aliena em feia seguir un itinerari que m'era estrany. Tenia clavats a la memòria el nom d'un carrer i el número d'una casa on no vivia cap parent ni cap conegut meu. Però jo m'hi dirigia amb una dèria singular, aferrant la barra, que se m'esmunyia de les mans com un peix viu. En arribar a l'adreça que em ballava pel cap en forma d'imatge il·lusòria, vaig trucar a la porta del pis que em va semblar i m'obrí una senyora que amb el temps havia d'ésser parenta meua.
19. »—Bon dia. Vinc a portar el gel.

20. »Ho vaig dir en el mateix to de veu que hauria usat un obrer del ram, un ram que, cal dir-ho, mai no havia tingut res a veure amb les meves activitats.
21. »La senyora va mostrar-se molt amable:
22. »—Jo no l’he encarregat pas. Potser ha estat la meva filla. —I a part, cridant afegí: —Dolors: que has encarregat gel?
23. »Des de les habitacions interiors va sortir una veu que em robà el cor de seguida, i immediatament es presentà una noia que era, amb una precisió sorprenent, del tipus que em plaïa a mi.
24. »—No, mamà. Jo no l’he comprat. Aquest jove es deu haver equivocat de pis.
25. »Mentre ho deïa va mirar-me manyagament i em somrigué. Mai ningú no m’havia somrigut d’una manera tan grata, i allò em va donar forces per a sostenir amb fermesa el meu punt de vista.
26. »—Aquest gel és per a aquí, i no tinc intenció de portar-lo a cap més banda...
27. »Això fou tot. En aquell moment precís, la rara força que m’havia conduït fins allí m’abandonà i va retornar-me la meva voluntat, feble, esverada, conscient que em trobava en una situació falsa. La barra de gel se m’escapà dels dits, i lliscà per terra, arribà fins als graons i caigué escales avall feta bocins.
28. »—Dispenseu —vaig dir a les dues dames—. El que em passa és molt gros. Em sembla que em trobo malament.
29. »Sentia que el rostre m’anava canviant de color, alternant el groc real amb el vermell intens. Les dues senyores es compadiren de mi i em donaren assistència.
30. »Va sortir el pare i dues o tres persones més que constituïen la resta de la família. El que va passar després, ja us ho podeu imaginar; el pare m’acusà picardiosament d’haver planejat aquella intriga per veure la seva filla, i tots hi vingueren bé amb un posat de divertiment. Jo, com que acceptar la veritat em feia més por que aquella mentida, no vaig tenir esma de treure’ls la il·lusió. I aquí em teniu casat amb la Dolors, que després de tot és una bona noia...»
31. La curta narració del senyor Ernest va anar seguida d’un general silenci, que aprofitarem per a meditar com sovint el destí juga amb nosaltres per posar-nos damunt el camí que ens escau. Jo vaig ésser el primer de reaccionar:
32. —Així voleu dir que tot això que m’està passant em passa perquè m’he de casar amb la Clara?
33. Em contestà la mare, amb una espurna d’agressivitat a la veu:
34. —Vós mateix, jove. Amb el destí, no s’hi poden fer filigranes.
35. Qui consideri fredament el meu cas convindrà amb mi que la Providència no em deixava gaires alternatives per a triar. A més, un home és feble i si la trampa sobrenatural que li paren li parla als sentits, és molt difícil que se’n surti. La Clara era bonica i jo era jove i la primavera m’enardia.
36. Aleshores, pròxim a cedir, és quan el senyor Ernest va donar-me proves de la seva lleialtat. Em cridà a part en el seu despatx i, un cop sols, em digué:
37. —Mireu jove: si no us ve realment de gust, no us hi caseu, amb la Clara. Deixeu-la estar, la Providència. Jo, sotmetent-m’hi, em vaig ben lluir...!
38. —Vós rai! —vaig respondre—. Vós dient que us havíeu equivocat de pis i tornant cap a casa vostra us en sortíeu. Però jo, ja em direu què he de fer. A mi hom me l’ha feta més grossa, m’ha subjectat més fortament les brides i no me’n podré escapar. Perquè amb tot el respecte degut als vostres drets insisteixo que aquí, fins fa poques hores, era casa meva.
39. Em va estrènyer el braç i em mirà amb una mirada trista, una mirada que volia dir que comprenia el meu cas.
40. L’afer va seguir el seu curs, inexorablement. Fa anys que sóc casat amb la Clara i no m’ha anat ni millor ni pitjor del que acostumen a anar aquestes coses. Però m’ha quedat un rau-rau, quelcom que la consciència em retreu sovint i em roba hores de dormir. Perquè està bé

que la Providència munti aquests escenaris espectaculars perquè anem allí on hàgim d'anar, però d'això a escombrar altres persones perquè nosaltres puguem fer via...! A vegades, a la nit, em desperto i penso:

41. «Que se'n devia fer, de la pobra Irene?»

ANNEX 4: CONTES BREUS

1. MIRATGE

L'altre dia, mentre m'afaitava, vaig descobrir-me una altra cara. I no m'era pas desconeguda, s'assemblava a la d'un veí meu que no puc veure, un home insuportable amb el qual ens barallem a cada pas. Des d'aleshores em tinc mania i m'odio, ja no em puc quedar sol amb mi mateix.

2. LA PLANETA

La tiradora de cartes (i també especialista en bola de cristall, segons els anuncis) va dir al client que treuria premi a la rifa.

Després de la fallada, el client va reclamar iradament perquè no havia tret.

—Quin número teníeu? —va preguntar-li la fetillera.

—Cap!

—I doncs? Com volíeu treure?

—Vós em va dir que tindria sort, i si la sort posa condicions, plego! A base de comprar números pot treure qualsevol!

Tenia raó, era indiscutible, i la dama endevinadora va tornar-li els diners de la consulta. La qual cosa, si es considera bé, ja era una confirmació dels seus auguris.

3. L'HORA EN PUNT

La mort es presentà quan no se l'esperava, i ell li digué que no li havia donat hora.

—És que l'hora la dono jo —va respondre-li la mort.

—No sempre, no sempre... —replicà ell—. Ara, per exemple, tinc l'agenda plena i a vós no us ve d'un dia. Però a mi sí. Telefoneu-me dimarts que ve, a quarts de cinc, i quedarem per una data.

—És irregular, no puc fer-ho. Va contra els reglaments —digué la gran senyora.

—Apa, bah! —es defensà ell, tot empenyent-la suaument cap a la porta. Amb la feinada que teniu no em direu pas que depeneu d'un difunt puntual. En canvi, jo tinc compromisos inajornables.

I la mort se'n va anar amb la calavera entre les cames, sense saber-se'n avenir. No li havia passat mai.

4. BALANÇ

Tot just quan estava a punt d'abastar la galleda, va fallar-li una cama i caigué al pou.

Mentre queia, va passar-li allò tan conegut de veure d'un cop d'ull tota la seva vida. I la va trobar llisa, igual i monòtona (dit sigui entre nosaltres), de manera que s'empassà l'aigua d'ofegar-se amb una exemplar resignació.

5. L'EXPRÉS

Ningú no volia dir-li a quina hora passaria el tren. El veien tan carregat de maletes, que els feia pena explicar-li que allí no hi havien hagut mai ni vies ni estació.

6. ELS BONS COSTUMS

El cavall, desorientat per una malapta estirada de la brida, va fer un bot i el cavaller caigué en mala posició. El genet es va trencar una cama i el cavall, convençut que complia un deure pietós, va rematar-lo amb una forta guitza a la nuca.

7. L'ORDRE DELS FACTORS

Va tocar-li un entrevistador d'aquells que es volen lluir amb preguntes impertinents. L'invitat al programa era un prohom il·lustre i el locutor va preguntar-li de sobte:

—Vós seríeu capaç de donar la vida per una idea?

L'entrevistat s'obrí de cor i, tot oferint-li el perfil afavoridor a la cambra, respongué:

—No. M'estimaria més de trobar una idea que em salvés la vida.

8. PER SI ALGÚ M'ESCOLTA

Un dia, només per provar què passava, amb un esperit arrauxat d'aventura, vaig travessar un carrer amb el semàfor en vermell. No ho aconsellaria pas a ningú! No tan sols em van atropellar dos vehicles alhora, sinó que vaig haver d'aguantar uns insults d'aquells que deixen tota la família en entredit.

Ara, amb la lliçó apresada, condueixo la cadira de rodes amb un respecte absolut a les regles de trànsit.

